

37. Ders

**MUZARİ FİİLİN İRABİ
VE CEZM EDİLMESİ**

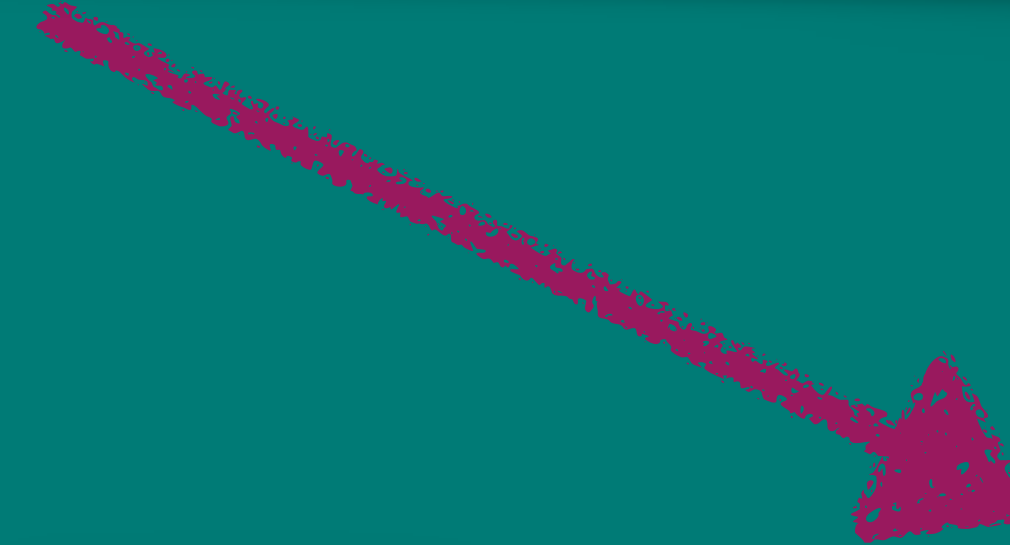
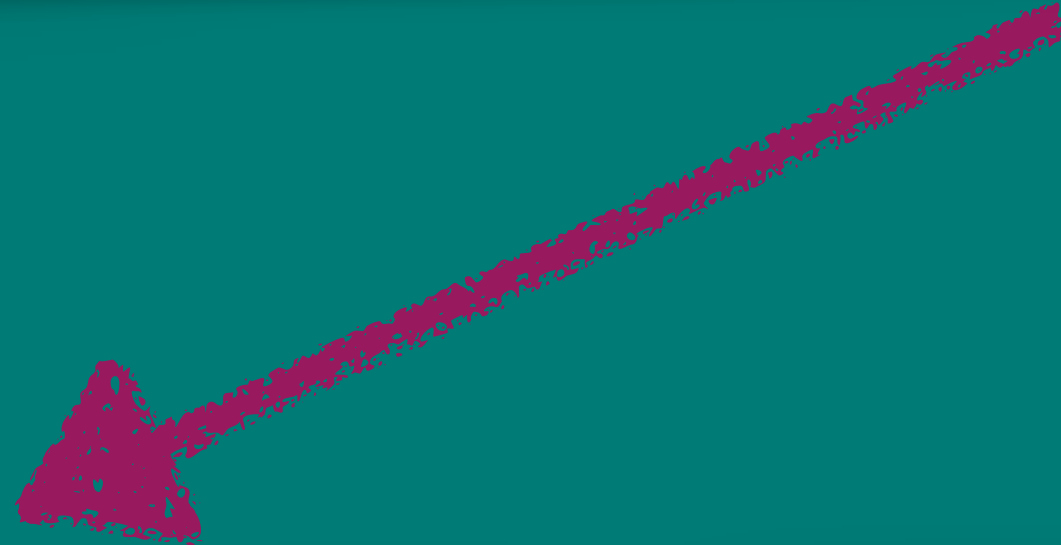
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muzari bir fiilin sonu,
başına gelen bazı edatlar nedeniyle
cezmlenir.

MUZARI FİİLİ

CEZM EDEN EDATLAR

Birden fazla
muzari fiilini cezm
eden edatlar

Bir muzari fiilini
cezm eden
edatlar

Bir muzari fiilini
cezm eden edatlar:

لَ - لَا - لَمْ - لَّا

Birden fazla muzari fiilini

cezmlenen edatlar:

إِنْ - مَنْ - مَا - أَيُّنَ مَا - مَهْمَا

Birden fazla muzari fiilini
cezm eden edatlar,
en az iki muzari fiilin başına gelerek
cümlede şart-cevap anlamı oluştururlar.

Bu edatlara benzer
başka birkaç edat daha vardır.

Bunların bazıları
mazi fiillerin başına gelir.

Manayı geniş zaman yapar.

**Bir muzari fiilini
cezm eden edatlar**

Muzari fiili

emr-i gâib yapar.

Bu şekilde,
karşımızda olmayan bir kişiye
veya kişilere **emir** veririz.

Ahmed
evinden
çıkıyor.

يَخْرُجُ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

يَخْرُجُ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ!

Ahmed, evinden çıksın!

Muzari fiili

nehiy (yasaklama)

anlamına sokar.

Bu şekilde,
bir fiilin yapılmasını yasaklarız.

Kur'an'ı

Anlayarak Okuma Rehberi

Ahmed
evinden
çıkıyor.

يَخْرُجُ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

لَا تَخْرُجْ مِنْ بَيْتِكَ، يَا أَحْمَدُ!

Ahmed, evinden çıkma!

**Muzari fiilin anlamını
olumsuz geçmiş zamana
çevirir.**

Sözü edilen fiil gerçekleşmemiştir.

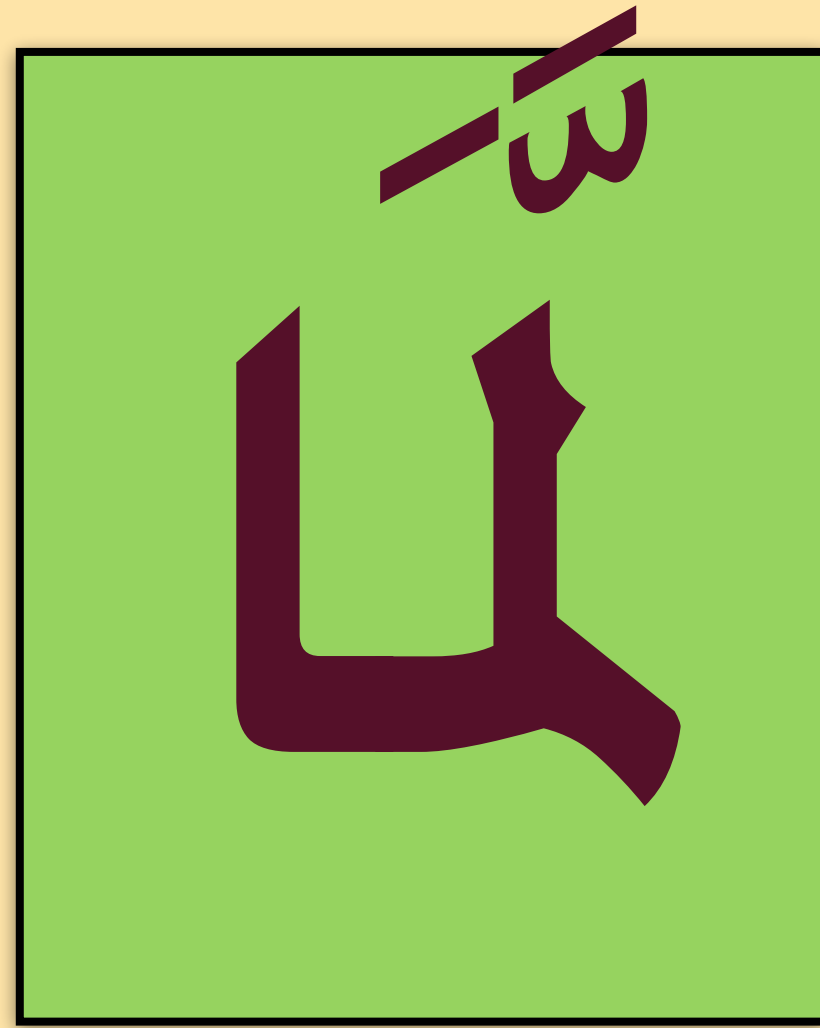
Ahmed
evinden
çıkıyor.

يَخْرُجُ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

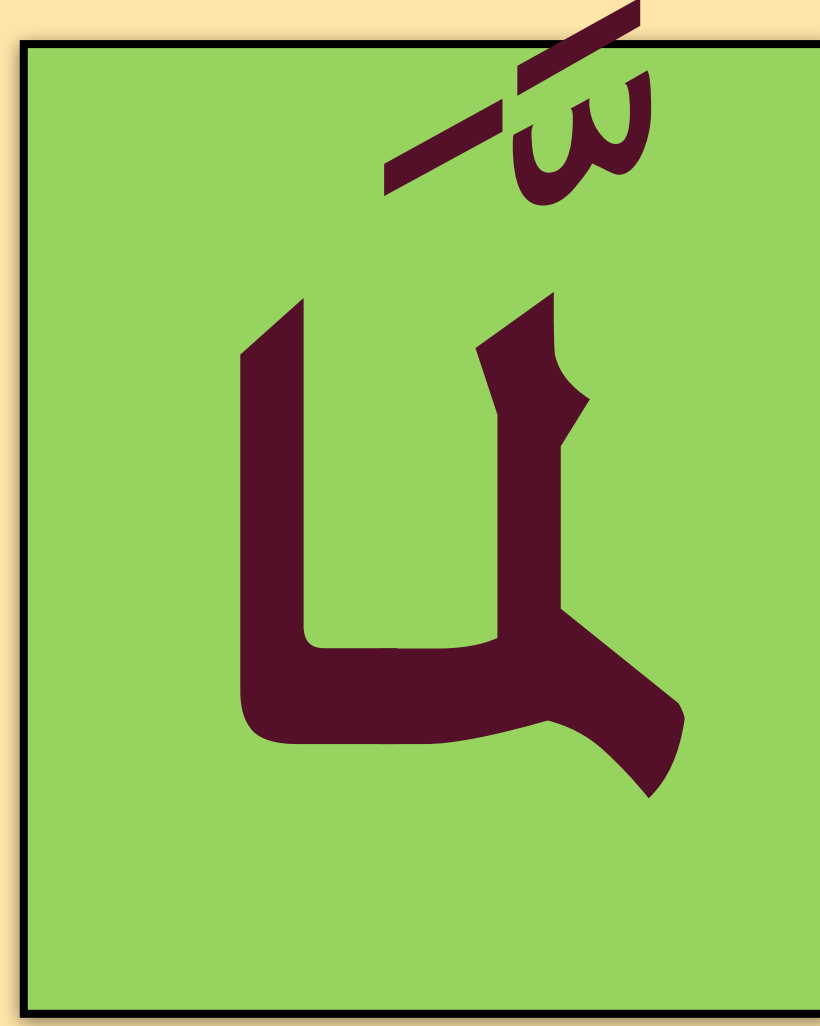
لَمْ يَخْرُجْ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

Ahmed, evinden çıkmadı.

**Muzari fiilin anlamını
olumsuz geçmiş zamana
çevirir.**

Bu fiil **henüz** gerçekleşmemiştir.

Gerçekleşme ihtimali vardır.

Ahmed
evinden
çıkıyor.

يَخْرُجُ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

لَمْ يَخْرُجْ أَحْمَدُ مِنْ بَيْتِهِ

Ahmed, **henüz** evinden çıkmadı.

Bir muzari fiilini
cezm eden edatları
gördük.

لَ - لَآ - لَمْ - لَّا

Şimdi

birden fazla muzari fiilini

cezm eden edatları

görelim:

**Birden fazla muzari fiilini
cezm eden edatlar**

Birden fazla muzari fiilini

cezmlenen edatlar:

إِنْ - مَنْ - مَا - أَيُّنَ مَا - مَهْمَا

Bunlara
şart edatları da denir.

Şart cümlesi

iki bölümden oluşur:

-Şart

-Cevap

...pişman
olursun.

Acele
edersen...

تَفْهَمُ

anlarsın.

Cevap

إِنْ تَقْرَأْ

Okursan...

Şart

إِنْ تَقْرَأْ تَفْهَمُ

Okursan anlarsın.

يَظْفِرُ

zafer kazanır.

Cevap

مَنْ يَصْبِرُ

Kim sabrederse..

Şart

مَنْ يَصْبِرُ يَظْفِرُ

Kim sabrederse zafer kazanır.

تَحْصُدُ

(onu) biçersin.

Cevap

مَا تَزْرَعُ

Ne ekersen..

Şart

مَا تَزْرَعُ تَحْصُدُ

Ne ekersen onu biçersin.

أَفْعَلُ

(onu) yaparım.

Cevap

مَهْمَا تَفْعَلُ

Her ne yaparsan..

Şart

مَهْمَا تَفْعَلُ أَفْعَلُ

Her ne yaparsan onu yaparım.

أَجْلِسُ هُنَاكَ

oraya otururum.

Cevap

أَيْنَمَا تَجْلِسُ

Nereye oturursan

Şart

أَيْنَمَا تَجْلِسُ أَجْلِسُ هُنَاكَ

Nereye oturursan oraya otururum.

Şartın cevabı,
isim cümlesi veya
camid fiil cümlesi ise,
başına فَ harfi gelir.

Bu durumda cevap zaten
meczum muzari fiil değildir.

فَالْفَوْزُ لَكَ

başarı senindir.

Cevap

إِنْ تَسْتَقِمْ

Dosdoğru olursan...

Şart

إِنْ تَسْتَقِمْ فَالْفَوْزُ لَكَ

Dosdoğru olursan başarı senindir.

Şartın cevabının başına
gelecek zaman edatı veya
olumsuzluk edatı gibi edatlar gelebilir.

Bu takdirde cevabın başına

ف harfi gelir.

Muzari filin sonu cezimlenmez.

فَسَتَنْجِحُ

başarılı olacaksın

Cevap

إِنْ تَدْرُسَ جَيِّدًا

Eğer iyi çalışırsan

Şart

إِنْ تَدْرُسَ جَيِّدًا فَسَتَنْجِحُ

Eğer iyi çalışırsan başarılı olacaksın.

Muzari fiil,
iki siga dışında mu'rabdır.

Yani fillerin sonları
başlarına gelen edatlara göre
değişiklik gösterir.

Muzari fiilin
iki sigası mebnidir.

Bu sigaların sonları
başlarına cezm edatları gelse bile,
değişiklik göstermez.

Mebni olan
iki siga şunlardır:

Çoğul	İkili	Tekil		
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker	3. Şahıs
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker	2. Şahıs
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes	
نَكْتُبُ	اَكْتُبُ		1. Şahıs	

Mebni olan iki siga:

Cemi müennes gaibe

Cemi müennes muhataba

Muzari fiilin
beş sigasının irabı,
sondaki harekenin
değişmesi ile olur.

Çoğul	İkili	Tekil		
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker	3. Şahıs
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes	3. Şahıs
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker	2. Şahıs
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes	2. Şahıs
نَكْتُبُ		اَكْتُبُ		1. Şahıs

Hareke ile mu'rab olan beş siga:

Müfred müzekker gaib

Müfred müennes gaibe

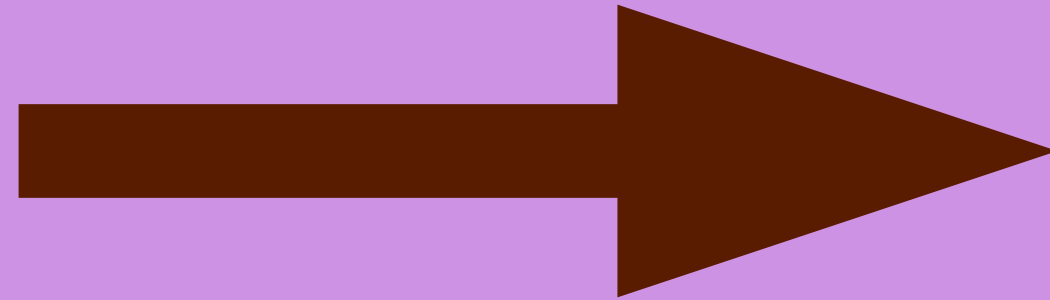
Müfred müzekker muhatab

Müfred mütekellim

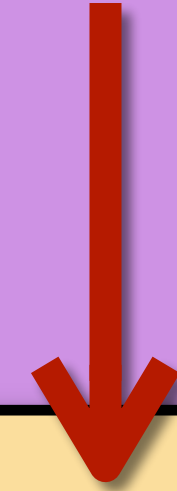
Cemi mütekellim

يَكْتَبُ

يَكْتَبُ

Muzari fiilin
yedi sigasının irabı,
sondaki nun harfinin
düşmesi veya sabit kalması ile olur.

Çoğul	İkili	Tekil		
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker	3. Şahıs
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker	2. Şahıs
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes	
نَكْتُبُ		اَكْتُبُ		1. Şahıs

Muzari fiil

meczum veya mansub

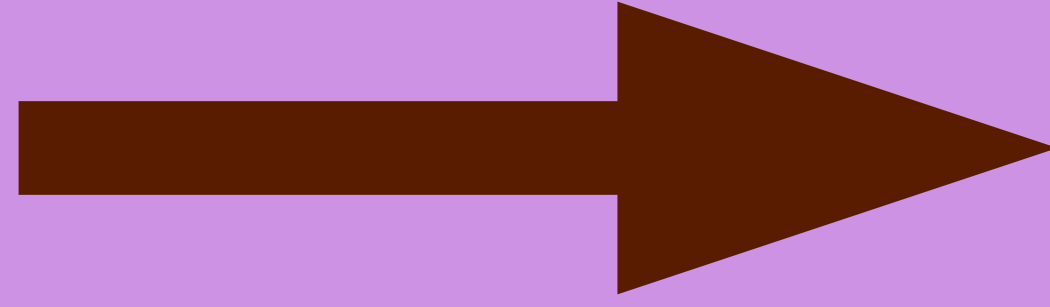
olduğu zaman

sondaki nun harfi

düŕer.

يَكْتَبَانِ

يَكْتَبَانِ

Düşen **nun**ları renklendirelim:

Çoğul	İkili	Tekil		
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker	3. Şahıs
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker	2. Şahıs
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes	
نَكْتُبُ	اَكْتُبُ		1. Şahıs	

Muzari fiilin bu yedi sigasına

ef'âl-i hamse (beş fiil) denir.

Üç siga ortak olduğu için tek sayılır.

Yedi siga, beş siga olmuş olur.

ef'âl-i hamse

يَكْتُبُونَ

يَكْتُبَانِ

تَكْتُبُونَ

تَكْتُبَانِ

تَكْتُبِينَ

Merfu

muzari fiil

Çoğul	İkili	Tekil		
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker	3. Şahıs
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker	2. Şahıs
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes	
نَكْتُبُ	اَكْتُبُ		1. Şahıs	

Cezm edilmiş

(meczum)

muzari fiil

Çoğul	İkili	Tekil		
لَمْ يَكْتُبُوا	لَمْ يَكْتُبَا	لَمْ يَكْتُبْ	Müzekker	3. Şahıs
لَمْ يَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	Müennes	
لَمْ تَكْتُبُوا	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	Müzekker	2. Şahıs
لَمْ تَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبِي	Müennes	
لَمْ نَكْتُبْ		لَمْ أَكْتُبْ	1. Şahıs	

Muzari fiil cezm edildiđi zaman:

İki siga hiç değişmez.

Beş siganın sonu cezm yapılır.

Yedi siganın sonundaki nun düşer.

Ayetlerden Örnekler

أَسْتَعِينُ بِاللَّهِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Muhammed Suresi 7:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

**Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz,
O da size yardım eder,
ayaklarınızı sabit tutar (kaydırmaz).**

Ey iman edenler!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

Eğer siz Allah'a
yardım ederseniz

إِنْ تَصُرُوا اللَّهَ

O da size yardım eder

يُصِرْكُمْ

ayaklarınızı sabit
tutar

وَيُثَبِّتُ
أَقْدَامَكُمْ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Âl-i imrân Suresi 29:

قُلْ إِنْ أَنْتُمْ تُحِبُّونَ مَا فِي صُدُورِكُمْ
أَوْ تُبْذِرُونَهُ يَعْزَمُ اللَّهُ

De ki: “İçinizdekini gizleseniz de,
açığa vursanız da Allah onu bilir.

De ki

gizleseniz

içinizde olan şeyi

veya açığa vursanız

Allah onu bilir.

قُلْ

إِنْ كُنْتُمْ

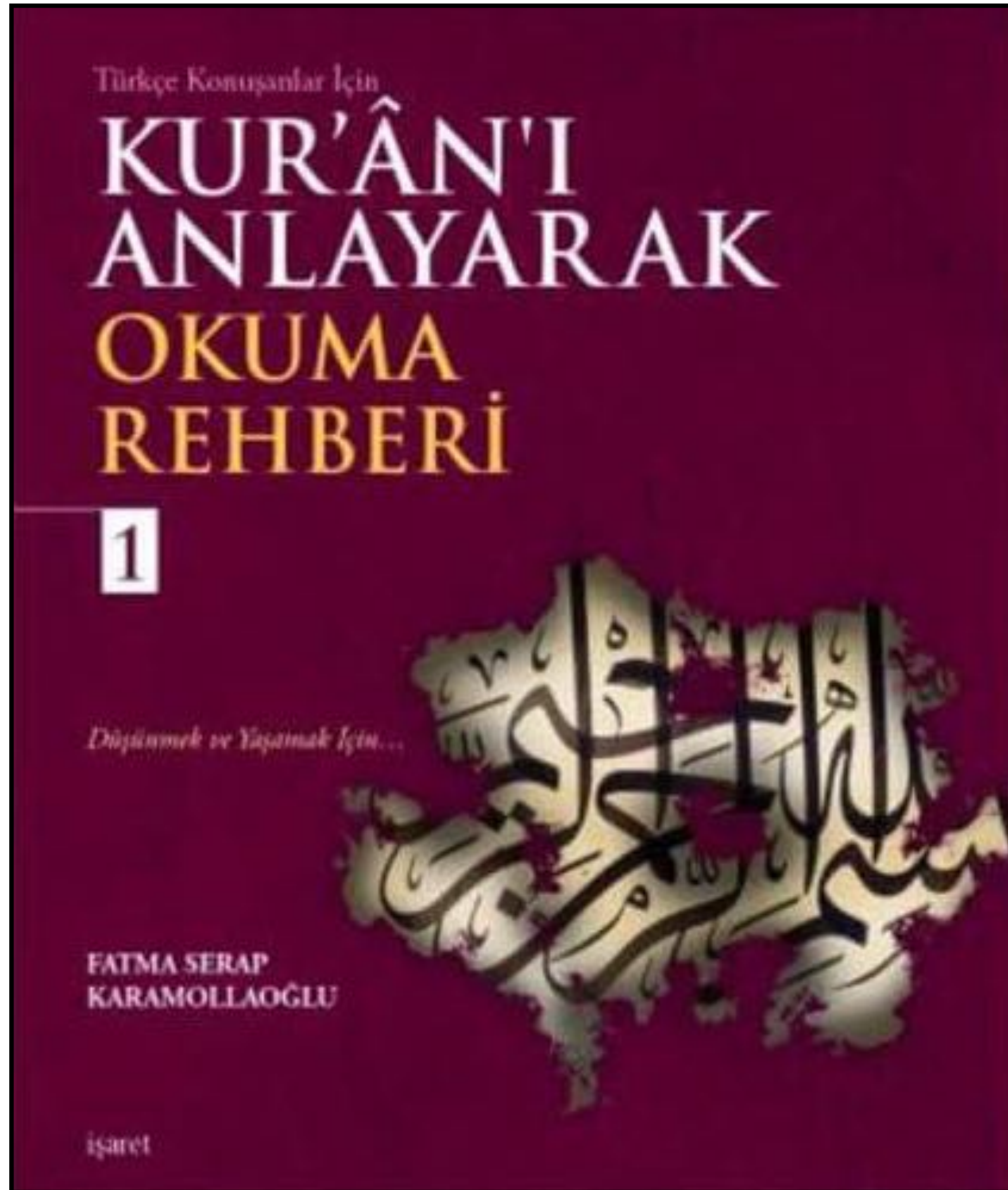
مَّا فِي صُدُورِكُمْ

أَوْ تُبَيِّوهُ

يَعْلَمَهُ اللَّهُ

Fatma Serap Karamollaoğlu

**Türkçe
Konuşanlar
İçin
Kur'ân'ı
Anlayarak
Okuma
Rehberi**

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

Kur'an'ı

Anlayarak Okuma Rehberi